

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Lingva Avrea Christianorvm

Ruben, Leonhard

Padibornae, 1606

Qvibvs Competat tacere.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56433)

periculis loquacitatis & fructibus silentij; nunc personas, tempora & loca silentij examinemus: & primò quidem, qui silere debeant, discutiamus.

QVIBVS COMPETAT
TACERE.

CAPVT XXXIII.

Quis tacere debeat: & quòd hoc in genere omni homini conueniat: & in particulari ad adolescentibus & discipulis, & linguarum donum habentibus.

PRimò, id maximè inter omnia viuentia homini conuenit. Vnde D. Iacobus amantissimus, vt eius epistola testatur, silentij, capit. 1. 19. inquit. *Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram.* Hinc & Seneca de moribus. In hoc incumbere vt libentiùs audias quàm loquaris, auribus frequentius vtere quàm lingua, colligitur

In genere
nere
omnibus
conuenit
tacere.

*Line
gua du
plici
muro
cine
sta, v
num
os, due
aures.*

id quoque ex natura, quæ vnum tantum hominibus os & duas aures tribuit. Et Chrysoſtom. hom. 4. ad baptizandos. Deus linguam velut muro duplici voluit circumdari; nam dentium tegmine & labiorum custodia continetur; ne verba improuida garrulitate proferantur. Vnde Antisthenes Athenienſis adoleſcentem temerè garrientè hoc dicto corripuit, ob hoc binas habemus aures, os vnicū, vt plurima audiamus, loquamur pauciſſima.

*Adole
ſcetes
taceāt.*

Secundò, hoc in particulari in primis conuenit adoleſcentibus, & iuuenibus. Vnde Eccli. 32. 9. *Audite tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Adoleſcēs loquere in cauſa tua vix, ſi bis interrogatus fueris, habeat caput tuum reſponſum.* Cato Vticenſis etiānum puer, vt eſt apud Plutarchum in vita eius, cū ſibi vitio daretur taciturnitas, dixit. *Carpan taciturnitatē modò vitā pro-*

*Cato
Vticenſis.*

bent.

bent. Tum demū abrumpam hoc meum silentium, cum ea loqui poterō quæ sunt indigna silētio. Cleantes cuidam petenti aliquod dictum, quòd Cretio filio suo occideret, protulit ex Eleetra, tace, tace, tenue vestigium. Innuēs pueris maximè conuenire silentium.

Tertiò, cōuenit discipulis. Hinc id Eccli. 18. 19. discipulis benè inculcandū erit. *Ante iudicium para iustitiam tibi, & antequā loquaris disci-* Disci-
pulis
conue-
nit.

scē. Vnde & D. Benedictus Monachorū in Occidēte Patriarcha suos discipulos instruens, cap. 6. regulæ suæ, inquit: Loqui & docere magistrū cōdecet, tacere & audire discipulo conuenit. Vnde & Seneca in moral. Tacere qui nescit, nescit loqui. Et summa omnium summarum hæc erit tibi: tardiloquum te esse iubeo, & propè erit tibi Deus. Et ibidem. Quòd diu tacueris id puto rectissimum. Hippocrates quoq; teste Hieronymo in Epistola ad

*Paulus
Simplicis.*

Neopotianum, discipulos suos in sua verba iurare compulit, & iuramento extorsit silētium. Huic adde Pythagoram. Hic teste Sidonio epistola 21. aduenientibus discipulis prius legitur tradidisse silentij patientiam, quā loquendi mōstrasse doctrinam, atq; ita mutum sustinuit in sua Cathedra quinquēnium. Quibus addo ex Vitis sanctorum Patrum exemplum Pauli cognomento Simplicis, discipuli S. Anthonij: qui cū ex animi simplicitate quēreret, esset ne Christus prior Prophetis; inulsam interrogatiunculam silentio diluere iussus, per triennium nemini proloqui quicquam est ausus. Itaque quæ dictu digna aut indigna haberentur tacendo vti discipulus didicit. De S. quoq; Thoma de Aquino vide caput 34. num. 6.

Tertiū est, cuius ratio habitata fuit in primitiua Ecclesia: de eo

qui

qui habebat donum linguarum, quòd licet erat donū Spiritus sancti, vt constat ex 1. Cor. 12. 10. eū tamen, qui hoc dono gaudebat, absente interprete utebatur. D. Paulus in Ecclesia loqui, 2. Cor. 14. 18. sic inquit. *Si autem non fuerit interpretes, taceat in Ecclesia: sibi autem loquatur & Deo.* Quantò magis ergò illis continenda erit lingua, qui necdum donum linguarum obtinere meruerunt?

*Habēs
donū
lingua-
rum.*

CAPVT XXXIII.

Cœnobitis id competit.

COENOBITIS autem & Monachis maximè conuenire silentium satis superq; patet regulas Patriarcharum singulorum ordinū diligenter scrutantibus. Quarum rerum exempla ex supradictis satis redduntur manifesta, idq; ex ijs quæ de sanctis quibusdam cœnobitis cap. 4. num. 1. † 8. num. 1. † 20. num. 1. † 24. n. 2. † 26. n. 1.

† 27. numer. 3. †. 38. numer. 3. & 47. num. 7. habentur.

Aegyptiorum Monachorum silentium in templo quantum.

Quibus adde primò, quanta diligentia qualiq; circumspectio-
ne silentium ab Aegyptijs mona-
chis circa annum 435. seruatum sit,
vt tradit Cassianus lib. 2. de insti-
tutis Cœnobiorum capit. 10. vbi
inquit. Cùm igitur prædictas so-
lemnitates, quas illi synaxes vo-
cant, celebraturi conueniunt, tan-
tum à cunctis silentium præbetur,
vt cùm in vnum tam innumerosa
fratrum multitudo conueniat,
præter illum, qui confurgens Psal-
mum decantat, in medio, nullus
hominum penitùs adesse credatur,
ac præcipuè cùm consummatur o-
ratio, in qua non sputum emitti-
tur, non excreatio obstrepit,
non tussis intersonat, non oscita-
tio somnolenta discussis malis &
hiantibus trahitur: nulli gemitus,
nulla suspiria, etiam adstan-

tes

tes impeditura, promuntur, nulla vox absque Sacerdotis precem concludentis auditur, nisi fortè hæc quæ per excessum mentis claustra oris effugerit, quæque insensibiliter cordi subrepserit, immoderato scilicet, atq; intolerabili Spiritus feruore succensa, dum ea quæ ignita mens in semetipsa non præualet continere, per ineffabilem quendam gemitum, ex intimis pectoris sui conclauibus euaporare conatur.

Secundò, his adde quòd & cap. 15. eiusdem libri sic inquit. Finitis itaque Psalmis & quotidiana congregatione, sicut superiùs memorauimus, absoluta, nullus eorù vel ad modicum subsistere, aut sermocinari audet cum altero: sed ne quidem per totum diei spatium à cella sua progredi aut deserere opus quòd in ea solitus est exercere

*Foris
eorun-
dem
quan-
tum si
lentiū.*

præsumit: nisi fortè cùm fuerint ad officium necessarij cuiusq; operis euocati. Quòd ità explent foras egressi, vt nulla inter eos sermocinatio penitùs conferatur: sed sic vnusquisq; opus iniunctum exequitur, vt Psalmum vel Scripturam quamlibet memoriter recensendo, non solum conspirationi noxiæ, vel consilijs prauis, sed nec otiosis quidem colloquijs, vllam copiam vel tempus impertiat: oris pariter & cordis officio in meditatione spiritali iugiter occupato. Summa namq; obseruantia custoditur, ne quisquam cum alio ac præcipuè iuniores vel ad punctum temporis pariter substitisse, aut vspiam secelsisse, vel manus suas inuicem tenuisse deprehendatur: si qui verò contra huius regulæ disciplinam reperti fuerint aliquid admisisse, vt contumaces ac præuaricatores mandatorum, non le-

leuis culpæ rei pronuntiati, suspi-
 tione etiam coniurationis pra-
 uiq; consilij carere non poterunt.
 Quam culpam nisi in vnum cun-
 ctis fratribus congregatis publica
 diluerit pœnitentia, orationi fra-
 trum, nullus eorum interesse per-
 mittitur. Hæc ibi.

Tertiò, quantum verò silen-
 tium in Monasterio quinque mil-
 lium Monachorum sub Amona
 Abbate seruatum sit, sic tradit cir-
 ca annum 440. Palladius Hist, 48.
 & Marcus Marulus Spalatensis,
 circa annum 1482. lib. 4. dictorum
 factorumq; memorabilium cap. 6.
 vbi sic scribit. In Tabennensi Mo-
 nasterio, quòd in eremo Scythio-
 tica positum erat, Amona Abbas
 mille quingentis Monachis præ-
 fuisse dicitur. Et cum tot essent ho-
 ris quibus silentium indictum e-
 rat, sæpenumero aduenæ locum
 adeuntes, neminem ibi adesse pu-

Taben-
 nenses
 5000.
 Monach
 chi
 quan-
 tum si-
 lentium
 seruēt.

tauerunt, donec interiùs ingressi, illos vnumquemque seorsum in suis cellulis orantes, aut aliquid aliud facientes conspicerent; adeò non strepitus aliquis, non susurrus, non saltem screatus audiebatur; deniq; multitudo solitudinem taciturnitate æquabat. Hæc ille.

Quartò, eodem Marulo teste Beonem quoq; Abbatem in Thebaidis deserto habitantem, in summo silentio vixisse accepimus, ita vt perquam raro loqueretur, nec nisi quantum exigere videbatur necessitas, taciturnitatem seruans, & simul officio fungens charitatis.

Quintò, Abbas Agatho, vt in Vitis Patrum legitur, lapillum ori per triennium imposuit, ne etiam si fari vellet expeditum illi foret.

Sextò, refert & Thomas de Kempis Canonicus regularis S. Augustini, qui vixit circa annum Domini 1471. de quodã fratre Or-

dinis Cisterciensis pulchrum exemplum. Fuit, inquit, in partibus superioribus, Monachus quidam Ordinis Cisterciensis, sollicitus custos oris sui, & claustralis disciplinae diligens obseruator. Hic zelo deuotionis accensus, vix vnicum verbum in hebdomada loquebatur. Cui Abbas causa solatij dixit. Frater, do tibi licentiam, quandoq; loquedi cum fratribus. Qui respondit. Pater Reuerende, nō desidero talem licentiam habere. Quòd audiens Abbas, edificatus est in responso fratris libenter tacētis.

Septimò, D. Thomam de Aquino lumen Ordinis Prædicatorum, teste Anthonino & Domino Surio in vita eius cum inter scholasticos versaretur, naturaq; taciturnus esset, & corporis habitu cæteris obefior, bouem mutum appellabant. Albertus verò Magnus magister eius, vbi ingenium

Cisterciensis religio sas.

illius disputationibus experiri coepisset, deprehendens quorsum eius tenderet silentium; Bos ille mutus, inquit, talem mox edet mugitum, ut sonum eius totus admiraturus sit mundus. Et cum omnium doctissimus euasisset, tunc sanè apparuit, quantum docilis taciturnitas, vanæ & arroganti loquacitati, esset præferenda.

Octauò, de Rudolpho Benedictino, Monasterij Affliginien-
sis, diximus cap. 24. num. 2.

CAPVT XXXV.

*Militibus & mulieribus conuenit silen-
tium.*

PRimò, conuenit militibus ut
arcanorum & secretorum sint
tenaces. Sic Antigonus rex Mace-
donum filio Philippo multis præ-
sentibus percontanti ac dicenti:
Quando castra mouebimus? Quid?
inquit, num metuis, ne solus tur-
bam non audias? Sic cuidam Tri-

buno

buno militum ex iunioribus percontanti, Luc. Cæcilium Metellum, quid esset factururus. Si eius rei, inquit, scirem nisi tunicam esse consciam, exutam in ignem coniecissem.

Secundò, quòd mulieribus cõueniat, id respondet auctoritati S. Pauli Apostoli, dicentis, 1. Cor. 14. 34. 35. *Mulieros in Ecclesijs taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit. Genesis scilicet 3. 16. Si quid autem voluerint discere domi viros suos interrogent.* Ergò ne quidem permittit illis D. Paulus, vt vel discendi gratia loquantur in Ecclesia. *Turpe enim est mulieri loqui in Ecclesia.* Ità vt D. Hieronymus in epistola ad Paulinum Præsbyterum de diuinæ scripturæ libris meritò conqueratur: primò, quòd garrula anus sacram scripturam doceat, antequã discat. Secundò, quòd, prò pudor, alij

discant à fœminis quòd viros doceant; cùm quasi vbiq; illis D. Paulus silentium indicat. 1. Tim. 2. 11. 12. 13. 14. *Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto, neq; dominari in virum: sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eva: & Adam non est seductus, mulier autem seducta in prauaricatione fuit.*

D. Hieronymus ad Celandrù scribens. Sit intentus, ait, ac vigilans & aduersus peccata semper armatus animus tuus, sermo in omnibus moderatus & parcus, & qui necessitatem magis loquendi indicet, quàm voluntatem. Hæc ille. Quam doctrinam minus affectus fuisse duorum pientissimorum virorum Iob & Tobie garrulas vxores satis patet ex Iob 2. 9. & Tob. 2. 21, quæ meritò stultæ vocantur. Vide suprà capit. 9. numer. 3. & cap. 20. num. 2.

*Vxores
Iob &
Tobie
garrulae.*

CAPVT XXXVI.

*Sacris monialibus id maximè competit,
quòd probatur horribili quor
dam exemplo.*

Primò, Diuus Hieronymus in
suis regulis Monialiũ, quarum
meminit Marcus Marulus libro 4.
citato capite 6. eas sceminei sexus
personas, quæ in monasterio sa-
cris initiatæ sunt instruens, in hæc
verba eas monet, silentij mo-
dum, tempora & loca obseruare.
Volo charissime, vt in conuentu
vestro, ter aut pluries in hebdo-
mada, exceptis festiuitatibus lo-
qui omnino, nisi urgente causa
perutili & necessaria, nullatenus
liceat, nec simul, nec cum alijs
extra. Diebus verò omnibus,
quibus & pro remedio, & pro
salute loqui conceditur, non sin-
gulis horis vacandum est verbis,
quæ vix proferri sine peccato
possunt: Sed hæc inuiolabilis

*Monia
lium
silen
tium.*

obseruatio vigeat, quòd singulis noctibus post peractam horam completorij, vsq; post missam, & à tertijs vsq; ad nonam sacra obseruentur silentia. Quatenus & linguæ Deum laudandi concedatur opportunitas, & inutilia verba penitus abscondantur. In choro verò Ecclesiæ ad diuinas laudes parato, dormitorio, cœnaculo, claustro, ac capitulo, omni tempore loqui non deceat, nisi ea quæ ordinata sunt in laudibus Dei, vt iam & tempus & locus religionis vestræ prædicent sanctitatem, & loquacibus compunctionem ingerant, & intrandi ad societatem vestram sancta desideria incitent, & affectus ad cœlestia moueantur.

ob silentium multum trahuntur ad religionem.

Secundò, quàm verò studiose id ab illis obseruandum sit, docetur horribili quodam de loquaciamoniali exemplo, quòd D. Gregorius tradit lib. 4. dialogorum

cap. 57. Vir namq; vitæ venerabilis Felix Portuensis Episcopus Sabinenſi prouincia ortus atq; nutritus eſt. Qui quandam ſanctimonialem ſceminam in loco eodem fuiſe teſtatur, quæ carnis quidem cõ-
 continentiam habuit, ſed linguæ pro-
 eacitatem atq; ſtultiloquium non
 declinauit. Hæc igitur defuncta
 atq; in Eccleſia ſcpulta eſt. Eadem
 quoq; nocte cuſtos eiſdem Eccle-
 ſiæ per reuelationem vidit, quia
 deducta ante ſacrum altare per me-
 dium ſecabatur, & pars vna illius
 igne cremabatur, & pars altera in-
 tacta remanebat. Cumq; hoc ſur-
 gens manè fratribus narraſſet, &
 locum oſtenderet in quo fuerat
 igne conſumpta, ipſa flamme com-
 buſtio ita ante altare in marmori-
 bus apparuit; ac ſi illic eadem ſcemi-
 na igne corporeo fuiſſet con-
 cremata. Hæc ille. Quod exemplũ
 illi qui ſacrarum virginum præ-

*Hor-
 ribile
 exem-
 plum
 de mo-
 niali
 loquas
 ce.*

funt congregationibus & domicilijs si sæpius illis inculcauerint, rem fecerint suo officio dignam, & virginibus ad cautelam proficuum.

CAPVT XXXVII.

Pauper lesus, & populus audiens blasphemias, tacere debet.

Pauper lesus tacebit.

Porticus septuorca in olympia.

Christus pauper & tacebit.

DE primò loquens Ecclesiasticus sic ait. Eccli. 13. 4. *Dives iniuste egit, & fremet, pauper autem lesus tacebit.* Tales pauperes pauci iam inueniuntur, sed lesi verbo vno, reddunt aliquando septem, similes porticui in olympia quàm teste Plutarcho in moralibus septuorcam vocant, quòd pro vna voce multas redderet: ità locutullæi quidam, inquit, vel vno prouocati verbo sermonem imensum reddunt. Non ità id didicerunt à Salvatore nostro. Qui Psalm. 69. 6. † 108. 22. *egenus & pauper.* Et Psal.

85. 1. Inops & pauper. Et Psalm. 39.
 18. Mendicus & pauper. 1. Reg. 18.
 23. Tenuis & pauper. Et Zach. 9.
 9. Rex & pauper : tamen in sua
 sanctissima passione quasi agnus
 coram tondente se obmutuit, &
 non aperuit os suum. Isa. 5. 3. 7.
 1. Pet. 2. 23. In qua taciturnitate
 necesse est vt hoc tempore cum
 multorum diuitum refrixit chari-
 tas, sese exercent illi religiosi, qui
 ex peculiari indulto, mendican-
 tium, sub diuersis Ordinibus, no-
 mine gaudent.

Alterum est, vt populus &
 communis plebs in taciturnitate
 se exercent, cum hæreticorum
 quorum sermo. 2. Tim. 2. 17. *Ut*
cancer venenosus serpat, blasphemias
 præterire non poterit. Cuius
 rei sibi fumant exemplum in po-
 pulo Iudæorum, cum Rapsaces à
 Sennacherib rege Assyriorum ad
 Ezechiã missus, horrendas in Deũ

Populi
 silen-
 tium.

blasphe-

blasphemias, 4. Reg. 18. 2. Par. 32. & toto ferè capit. 36. Iſaiæ congeſſit. Quid autem ad hæc populus? mox addit verſ. 21. *Et ſiluerunt & non reſponderunt ei verbum. Mandauerat enim eis rex, dicens. Ne reſpondeatis ei.* O quanta regis prudentia & populi erga regem de ſilentij mandato obſeruantia? Quam pij Chriſtiani ad hæreticorum & improborum blaſphemias meritò imitari tenentur.

CAPVT XXXVIII.

Prophetis quoq; familiare fuiſſe ſilentium probatur.

Prophetis ſilentium familiare.

EX multis, ſufficit triū aut quatuor Prophetarum exempla recensere, vbi primò occurrit Regius Propheta Dauid, qui Pſal. 138. 4. ait. *Et omnes vias meas præuidiſti, quia nō eſt ſermo in lingua mea.* Pſal. 38. 2. *Posui ori meo custodiam cum conſiſteret peccator aduerſum me: obmutui & humiliatus ſum, & ſilui à*

bonis,

bonis, & dolor meus renouatus est. Et Psalm 54 8. vt cap. 21. num. 1. Et cap. 42. num. 2.

Secundò, Ezechiel quoq; ex Ezechiel.
præcepto diuino tacere debuit. Vnde Ezech. 24. 16. inquit Dominus. *Fili hominis, ecce ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum in plaga, & non planges, neq; plorabis, neq; fluēt lachryma tua, ingemisce tacens.*

Tertiò, exemplum petendum à Propheta Ieremia, qui in Ieremias.
utero matris sanctificatus fuit, iuxta id dictum Domini ad illum. Ierem. 1. 5. *Prusquam te formarem in utero noui te, & antequam exires de vulua sanctificauit te, & Prophetam in gentibus dedi te.* Tria certè egregia encomia & omni acceptatione digna, & maximè, in vulua matris sanctificatum fuisse, utiq; etiam in lingua, in qua non erat periculum alicuius casus. Nihilominus cùm iam destinatus esset muneri prophético,

phético, quid inquit? Sequitur v. 6. *Et dixi, A, a, a, Domine Deus. Ecce nescio loqui, quia puer ego sum.*

Quartum est, de Propheta Iob, in quo silentij & arctioris in cellis custodiae non adumbratum, sed verissimum exemplum eluxit, cum Iob 31. 34. loquens de susceptione pauperum, ob quam amicis contemptui erat, inquit. *Si expavi ad multitudinem nimiam, & despectio propinquorum terruit me, & non magis taci, nec egressus sum ostium meum.* Prophetis tamen non semper tacendum esse, patebit infra cap. 57. num. 1.

CAPVT XXXIX.

Religiosis maximè & Sacerdotibus conuenit aliquando taciurnitas, quòd graui probatur exemplo.

Religiosis conuenit silentium.

DE primis loquitur D. Iacobus 1. 26. *Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius*

vana est religio. Nota ergò hoc certissimum medium esse ne seducamur à Dæmone, vt nos religiosi quàm exactissimè silentio studeamus, ne licentia loquendi abutentes à serpente cum Heua. 2. Cor. 11. 3. etsi simus in paradiso terrestri seducamur. Porro de fræno diximus capite 33. num. 2. De alijs vide caput 26. 34. & 35. Quòd verò religiosi nomine non tantùm intelligentur cœnobitæ, sed & alij docuimus suprâ cap. 29. num. 2.

Alterum est, sacerdotum aliquorum silentium; vti vnum adduximus suprâ à Seuero Sulpitio c. 34. num. 4. Vt verò Sacerdotes etiam qui sua lingua sacram hostiã consecrant, quibus maximè lingua data ad orandũ, psallendum, & legem Dei prædicandã, videant quã grauiter Deus vindicet si ea abutantur, sequens exemplũ ex libr. Apum subiungã, vbi in hæc verba legim⁹.

Sacerdotum
silentium.

Fuit

Horri
bile de
Sacer
dote
loquaz
ci ex-
emplū.

Fuit quoq; Sacerdos, nomine, non actu, ita linguæ vitio deditus, vt potius mentiretur quàm non infamaret criminibus socios ac cohabitantes. Hic ante mortem raptus est in furiã & tanta in se debachatus est cæde, vt proprijs dentibus linguam maliloquam dilaniaret, manderetq; & palàm cunctis ostenderet, quòd quia lingua sua dolosè egerat & venenum aspidū sub labijs eius, quasi sepulchrum patens guttur illius, fetorem teterimum exhalaret. Hæc ibi.

CAPVT XL.

Præter homines, & alia filere dicuntur.

Primò, Deus ipse vt suprâ ostēdimus cap. 28. num. 1.

Secundò, Angeli, vt diximus capit. 20. num. 2.

Tertiò, Babylon filia Chaldæorum. Vnde Isa. 47. 5. *Sedet tacens, & intra in tenebras filia Chaldæorum:*

deorum:

deorum : quia non vocaberis ultra
domina regnorum. Coniungit silen-
tium cum quiete & tenebris, in
quibus optima sit recollectio, ma-
ximè quando aliquis meminit no-
uissimorum.

Quartò. Fluctus procellæ, Psal.
106. 29. *Et statuit procellam eius in
auram & siluerunt fluctus eius, & la-
tati sunt quia siluerunt.*

Quintò Habitantes in Insula,
Tyros scilicet, Isa. 23. 2. *Tacete qui
habitatis in Insula, negotiatores Sido-
nis trās fretantes mare, repleuerunt te.*

Sextò, Mari iubet Christus ta-
cere, Marc. cap. 4. 39. *Et exurgens
comminatus est vento & dixit mari;
Tace, obmutesce. Et cessauit ventus
& facta est tranquillitas magna.*

Septimò, Mucro Domini de-
bet refrigerari & filere, Ier. 47. 6.
*O mucro Domini usquequo non quie-
sces? ingredi in vaginam tuam re-
frigerare & file.*

Octauò, Omnis terra, à facie Domini. Hab. 2. 20. & super regē Babylonis. Isa. 14. 7. Quæ & filuit tempore Machabæorum. 1. Machabæor. 1. 3. † 7. 50. † 9. 57. † 11. 18. 52. 2. Machab. 14. 4. Nonò ventus filuit in sermone Domini. Eccli. 43. 25. vt & patet ex Marci 4. 39. De quo numero quinto,

CAPVT XLII.

Non omni tempore loquendum esse.

HActenus docuimus quare tacendum & silendum sit, & cui silentium maximè conueniat, nunc verò ostendendum non omni tempore loquendum esse, & quo tempore vnicuiq; silēdum sit.

Non omni verò tépore loquendum, docent sacræ literæ, & in primis Ecclesiastes cap. 3. v. 7. cùm inquit. *Tempus tacendi & tempus loquendi.* A quo non discrepat Ecclesiasticus c. 20. 5. *Est tacens qui inuenitur sapiens; & est odibilis, qui pro-*

cax est ad loquendum. Et vers. 6. Est tacens non habens sensum loquela: & est tacens sciens tempus aptum. Et v. 7. Homo sapiens tacebit usq; ad tempus: lasciuus autem & imprudens non seruabunt tempus. Quàm verò pulchrum sit, verba suo tempore promere, docet Salomon, cùm verba bona malis aut pomis aureis comparat, & tempus lectis argenteis in quibus reponuntur, dicens. Prou. 25. II. Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo. Ex his omnibus facile colligimus quàm sit necessarium intelligere, quando nobis tacendum sit. Quòd nunc examinabimus.

QUANDO TACENDVM

AUT SILENDVM.

CAPVT XLII.

Primò tacendum in rebus aduersis, quòd probatur exemplo filiorum Israël, Dauidis, & Abbatis Pambonis.

Primò, in rebus aduersis tacendum esse, & cum patientia
 In rebus aduersis.
 silencio.